

ข่าวเตือนการระบาดของศัตรูพืชประจำสัปดาห์

กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย กรมส่งเสริมการเกษตร

ปีที่ 11 ฉบับที่ 38 ประจำวันที่ 25 กันยายน 2567

เพลี้ยกระโดดหลังขาว

เดือนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวทุกภาคของประเทศไทย เผชิญการระบาดของเพลี้ยกระโดดหลังขาว เนื่องจากช่วงนี้พบการระบาดในพื้นที่ 17 จังหวัด โดยพบมากที่สุดในจังหวัดทางภาคเหนือ และมีแนวโน้มที่จะแพร่ระบาดเป็นวงกว้าง ประกอบกับสภาพอากาศในช่วงนี้เหมาะต่อการระบาดของเพลี้ยกระโดดหลังขาว ดังนั้น ขอให้เกษตรกรควรเฝ้าระวัง และหมั่นสำรวจแปลงนาอย่างสม่ำเสมอ ไม่ปลูกข้าวหนาแน่นจนเกินไป ลดการใช้ปุ๋ยไนโตรเจนในอัตราสูง รวมทั้งสภาพน้ำในนาข้าวหากพบการระบาดให้ดำเนินการควบคุมและป้องกันกำจัดก่อนเกิดการระบาดรุนแรง หรือสามารถขอคำแนะนำได้ที่สำนักงานเกษตรอำเภอ หรือสำนักงานเกษตรจังหวัดใกล้บ้าน

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Sogatella furcifera*

วงศ์ : Delphacidae

อันดับ : Homoptera

ที่มาภาพ <https://insectvectors.science/vector/sogatella-furcifera>

รูปร่างลักษณะ

เป็นแมลงปากดูด ตัวเต็มวัยคล้ายกับเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล แต่ปีกมีจุดดำที่กลางและปลายปีก และมีแถบสีขาวตรงส่วนอกระหว่างฐานปีกทั้งสอง ตัวเต็มวัย มีสีน้ำตาลถึงสีดำ ลำตัวสีเหลือง มีแถบสีขาวเห็นชัดอยู่ตรงส่วนอกระหว่างฐานปีกทั้งสอง มีทั้งชนิดปีกสั้นและปีกยาว เพศผู้พบเฉพาะชนิดปีกยาว ลำตัวยาวประมาณ 2.5 มิลลิเมตร เพศเมียยาวประมาณ 3 มิลลิเมตร วางไข่ในใบและกาบใบข้าวเหนือกว่าระดับที่เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล วางไข่ได้ 300-500 ฟอง ในชั่วชีวิตประมาณ 2 สัปดาห์ ไข่มีลักษณะและขนาดเหมือนกับไข่ของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล แต่มีเปลือกหุ้มไข่ยาวกว่า ตัวอ่อนมีจุดดำและขาวที่ส่วนท้องด้านบน ตัวอ่อนมี 5 ระยะ ทั้งตัวอ่อนและตัวเต็มวัยอาศัยอยู่บริเวณกอข้าว เช่นเดียวกับเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล แต่ตัวเต็มวัยชอบอาศัยอยู่บริเวณกลางต้นข้าวเหนือระดับที่เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลอยู่

ไข่

ตัวอ่อน

ตัวเต็มวัย

ที่มาภาพ <http://www.icar-crida.res.in:8080/naip/wbph.jsp>

ลักษณะการทำลาย

เพลี้ยกระโดดหลังขาวตัวเต็มวัยเข้ามาในแปลงข้าวช่วง 30 วันแรกหลังจากเป็นต้นกล้า โดยจะอาศัยอยู่บริเวณโคนต้น และชอบดูดกินน้ำเลี้ยงบนข้าวต้นอ่อน โดยขยายพันธุ์เป็นพวกปีกยาว จากนั้นจะอพยพออกจากแปลงข้าวก่อนที่ข้าวจะออกดอก เพลี้ยกระโดดหลังขาวพบเป็นแมลงประจำท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือตอนบนมากกว่าภาคกลาง ตัวอ่อนและตัวเต็มวัยจะดูดกินน้ำเลี้ยงจากโคนกอข้าว ต้นข้าวที่ถูกทำลายใบมีสีเหลืองส้ม เมื่อมีปริมาณแมลงมาก ต้นข้าวอาจจะถูกทำลายจนเหี่ยวและแห้งตายในที่สุด การระบาดค่อนข้างกระจายสม่ำเสมอเป็นพื้นที่กว้าง ซึ่งแตกต่างจากเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลที่การระบาดทำลายข้าวจะเป็นหย่อมๆ พบระบาดตั้งแต่ระยะกล้าถึงระยะออกรวง ยังไม่มีรายงานว่าเป็นแมลงพาหะนำโรคไวรัสมาสู่ต้นข้าว

แนะนำวิธีการป้องกันกำจัด ดังนี้

1. ปลุกข้าวพันธุ์ต้านทาน เช่น สุพรรณบุรี 60 ชัยนาท 1 สุพรรณบุรี 1 กข31 เป็นต้น โดยปลุกสลับกันอย่างน้อย 2 พันธุ์เพื่อป้องกันไม่ให้เพลี้ยกระโดดหลังขาวปรับตัวทำลายข้าวพันธุ์ต้านทานได้เร็ว หรือถ้าปลุกข้าวพันธุ์เดียว ไม่ควรปลุกติดต่อกันเกิน 4 ฤดูปลูก
2. สักรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอ และเมื่อตรวจพบเพลี้ยกระโดดหลังขาวมากกว่า 1 ตัวต่อต้น ให้ไขน้ำออกจากแปลงนา และปฏิบัติเช่นเดียวกับเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล
3. เมื่อเริ่มพบเพลี้ยกระโดดหลังขาวในมาข้าว ป้องกันโดยใช้เชื้อราบิวเวอร์เรีย อัตรา 250 กรัมผสมน้ำมา 20 ลิตร พ่นในช่วงเวลาอากาศเย็นหรือความชื้นสัมพัทธ์สูง และต้องพ่นให้ถูกตัวแมลงให้มากที่สุด
4. อนุรักษ์แมลงศัตรูธรรมชาติ เช่น ตัวงดิน มวนเขียวคูดไข่ แมงมุมเขียวยาว แมลงปอบ้าน แมลงปอเข็ม เป็นต้น
5. หากมีพบระบาดรุนแรง ให้ใช้สารเคมีกำจัดแมลงพ่น เช่น อีมีดาโคลพริด โดโนทีฟูแรน เป็นต้น อัตราตามคำแนะนำข้างฉลาก โดยเลือกสารชนิดใดชนิดหนึ่ง

ที่มา : กรมการข้าว

ที่ปรึกษา : นางสาวสุมนา ลิมาสฤกษ์ ผู้อำนวยการกลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดศัตรูพืช
เรียบเรียงและบรรณาธิการ : นางสาวกันยาร อุทัย นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
กลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดศัตรูพืช กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย